

U ŚW. BARTŁOMIEJA W MIERZESZYNIE

Numer 46 (363) Mierzeszyn, 15 października 2019 r. ISSN 2082-0089 Rok 10

Pismo przeznaczone jest wyłącznie do użytku wewnętrznego członków wspólnoty parafialnej w Mierzeszynie.

Watykan, klasztor „*Mater Ecclesiae*”, 5 października 2019 roku. Ojciec Święty Franciszek wraz z grupą 13. nowych kardynałów na audiencji u Papieża Seniora Benedykta XVI.

NOWI KARDYNAŁOWIE 2019

W sobotę, 5 października 2019 roku odbył się szósty konsystorz obecnego pontyfikatu, na którym Franciszek wyniósł do godności kardynalskiej łącznie 13 arcybiskupów i biskupów – 10 czynnych i 3 emerytowanych. Zapowiedział to on sam na zakończenie spotkania z wiernymi na modlitwie Anioł Pański 1 września 2019 roku na Placu św. Piotra w Watykanie. Po tych nominacjach Kolegium Kardynalskie liczy 228 członków, w tym 128 elektorów, z prawem udziału w przyszłym konklawe.

W gronie przyszłych purpuratów jest trzech wysokich urzędników kurialnych oraz siedmiu ordynariuszy diecezji z Afryki, Ameryki, Azji i Europy, a także trzech hierarchowie powyżej 80. roku, mianowani kardynałami „za szczególne zasługi dla Kościoła”.

KARDYNAŁOWIE KURIALNI

1. Hiszpan MIGUEL ÁNGEL AYUSO GUIXOT urodził się 17 czerwca 1952 roku w Sewilli. W 1980 roku złożył śluby wieczyste w zgromadzeniu misyjnym kombonianów. 20 września 1982 przyjął święcenia kapłańskie i przez 20 lat pracował duszpastersko w Egipcie i Sudanie. Uzyskał kościelny licencjat na Papieskim Instytucie Studiów Arabskich i Islamistyki (1982) oraz doktorat z teologii dogmatycznej na Uniwersytecie w Granadzie (2000). Od 1989 roku wykładał islamologię najpierw w Chartumie, a następnie w Kairze i wreszcie na Papieskim Instytucie Studiów Arabskich i Islamistyki, którego w latach 2006-12 był rektorem. 30 czerwca 2012 Benedykt XVI powołał go na sekretarza Papieskiej Rady ds. Dialogu Międzyreligijnego, a 29 stycznia 2016 Franciszek mianował go biskupem tytularnym Luperciany i 19 marca tegoż roku osobiście udzielił mu sakry. W maju 2019 roku mianował go przewodniczącym Papieskiej Rady ds. Dialogu Międzyreligijnego,

2. Portugalczyk JOSÉ TOLENTINO CALAÇA DE MENDONÇA urodził się w miejscowości Machico na Maderze 15 grudnia 1965. Święcenia prezbiteratu przyjął 28 lipca 1990 jako kapłan diecezji Funchal (Madera). W 1989 uzyskał kościelny licencjat z teologii, w 3 lata później – licencjat biblijny na Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie i w 2004 doktorat z teologii biblijnej na Portugalskim Uniwersytecie Katolickim w Lizbonie. Był m.in. rektorem Papieskiego Kolegium Portugalskiego w Rzymie. Od 2011 jest konsultorem Papieskiej Rady ds. Kultury. 26 czerwca 2018 papież mianował go archiwistą i bibliotekarzem Świętego Kościoła Rzymskiego, wynosząc go jednocześnie do godności arcybiskupa tytularnego (sakrę przyjął 28 lipca 2018 roku).

3. Kanadyjczyk MICHAEL CZERNY SJ urodził się w Czechosłowacji w 1946 a w 1963 wstąpił do Towarzystwa Jezusowego w Kanadzie, w którym w 10 lat później został wyświęcony na kapłana dla tamtejszej prowincji jezuitów. W 1978 uzyskał doktorat w dziedzinie badań interdyscyplinarnych na Uniwersytecie Chicagowskim. W 1979 w Toronto założył Jezuickie Centrum ds. Wiary i Sprawiedliwości Społecznej, którym i kierował do 1989, kiedy po zamordowaniu 6 jezuitów na Uniwersytecie Ameryki Środkowej (UCA) w San Salvadorze. W roku 1991 został prorektorem tej uczelni i dyrektorem tamtejszego Instytutu Praw Człowieka. W latach 1992-2002 pełnił funkcję sekretarza ds. sprawiedliwości społecznej w Kurii Generalnej Towarzystwa Jezusowego w Rzymie, a następnie pracował w Afryce jako założyciel i dyrektor jezuickiego ośrodka walki z AIDS. Od 2005

jest wykładowcą w Hekima College na Uniwersytecie Katolickim Afryki Wschodniej w Nairobi, współpracuje z Konferencją Episkopatu Kenii. W 2010 został konsultantem Papieskiej Rady „*Iustitia et Pax*”. 14 grudnia 2016 Franciszek mianował go podsekretarzem Sekcji ds. Migranców i Uchodźców Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka.

KARDYNAŁOWIE BISKUPI DIECEZJALNI

4. Indonezyjczyk IGNATIUS SUHARYO HARDOATMODJO, arcybiskup Dżakarty, urodził się 9 lipca 1950 w Sedayu. Święcenia kapłańskie przyjął 26 stycznia 1976. 21 kwietnia 1997 św. Jan Paweł II mianował go arcybiskupem Semarangu (sakrę otrzymał 22 sierpnia tegoż roku z rąk swojego poprzednika, kardynała Juliusa Darmaatmadji, który przeszedł wówczas na stolicę arcybiskupią Dżakarty. 2 stycznia 2006 został dodatkowo ordynariuszem wojskowym Indonezji a 25 lipca 2009 – koadiutorem archidiecezji Dżakarty, a arcybiskupem metropolita stolicy jest od 28 czerwca 2010 roku. Od 2012 jest przewodniczącym episkopatu Indonezji.

5. Kubańczyk JUAN DE LA CARIDAD GARCÍA RODRÍGUEZ, arcybiskup Hawany, urodził się w Camagüey 11 lipca 1948 roku. Studiował w wyższym seminarium duchownym w Hawanie, a święcenia kapłańskie przyjął 25 stycznia 1972 roku. Po kilkunastu latach pracy duszpasterskiej św. Jan Paweł II mianował go 15 marca 1997 roku biskupem pomocniczym jego rodzimej archidiecezji Camagüey (sakra - 7 czerwca tegoż roku), której pięć lat później – 10 czerwca 2002 roku został ordynariuszem. 26 kwietnia 2016 Franciszek mianował go arcybiskupem San Cristóbal de La Habana.

6. Kongijczyk FRIDOLIN AMBONGO BESUNGU OFM Cap., arcybiskup Kinszaszy, urodził się 24 stycznia 1960 w Boto, w diecezji Molegbe (na północy Demokratycznej Republiki Konga). W 1981 złożył pierwsze śluby zakonne w Zakonie Braci Mniejszych Kapucynów, a śluby wieczyste w 1987. Po studiach filozoficzno-teologicznych przyjął święcenia kapłańskie 14 sierpnia 1988. Uzyskał licencjat kanoniczny z teologii moralnej na Akademii Alfonsjańskiej w Rzymie. Po święceniach 2 lata pracował duszpastersko, a następnie był wykładowcą teologii moralnej na Uniwersytecie Katolickim w Kinszasie, był przełożonym kongijskiej wiceprowincji swojego zakonu, a także przełożonym konsulty wyższych przełożonych zakonnych w DRK. 22 listopada 2004 św. Jan Paweł II mianował go biskupem Bokungu-Ikela (sakra - 6 marca 2005), skąd 12 listopada 2016 Franciszek przeniósł go na urząd arcybiskupa-metropolity Mbandaka-Bikoro. 6 lutego 2018 papież powołał go na koadiutóra Kinszaszy, której pełnoprawnym arcybiskupem-metropolitą został 1 listopada tegoż roku.

7. Luksemburczyk JEAN-CLAUDE HOLLERICH SI, arcybiskup Luksemburga, urodził się 9 sierpnia 1958 w Differdange w Luksemburgu. Studiował teologię w Rzymie, do Towarzystwa Jezusowego wstąpił w 1981 roku. Po nowicjacie w Namurze (Belgia) i dwóch latach pomagania w duszpasterstwie w swoim kraju kontynuował studia teologiczne w latach 1985-89 w Tokio i we Frankfurcie nad Menem. 21 kwietnia 1990 przyjął święcenia kapłańskie, po czym studiował germanistykę w Monachium. W 1994 został wykładowcą języków niemieckiego i francuskiego oraz studiów europejskich na prowadzonym przez jezuitów uniwersytecie Sophia w Tokio; później posługiwał również jako duszpasterz w niemieckiej parafii w stolicy Japonii. 12 lipca 2011 Benedykt XVI mianował go arcybiskupem tradycyjnie

katolickiego Luksemburga (sakrę nominat przyjął 16 października tegoż roku). Od 2014 stoi na czele Konferencji Europejskich Komisji „*Iustitia et Pax*”, a od 2017 kieruje Komisją ds. Młodzieży w Radzie Konferencji Biskupich Europy (CCEE). Od 8 marca 2018 jest przewodniczącym Komisji Episkopatów Wspólnoty Europejskiej (COMECE).

8. Gwatemalczyk ÁLVARO LEONEL RAMAZZINI IMERI, biskup Huehuetenango, urodził się 16 lipca 1947 w Mieście Gwatemali. Święcenia kapłańskie przyjął 27 czerwca 1971. Na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie uzyskał doktorat z prawa kanonicznego. Po powrocie do kraju był m.in. profesorem i rektorem wyższego seminarium duchownego w stolicy i proboszczem jednej z miejscowych parafii. 15 grudnia 1988 św. Jan Paweł II mianował go biskupem diecezji San Marcos i osobiście udzielił mu sakry 6 stycznia następnego roku w Rzymie. 14 maja 2012 Benedykt XVI przeniósł go na urząd biskupa Huehuetenango i tam zastała go obecna nominacja kardynalska. Purpurat jest znany ze swego zaangażowania społecznego, z działań na rzecz ubogich, obrony praw człowieka, zwłaszcza ludów tubylczych, którzy w Gwatemali stanowią większość mieszkańców. Za tę swoją postawę wielokrotnie grożono mu śmiercią, ale też otrzymał szereg wyróżnień i odznaczeń krajowych i zagranicznych, m.in. w 2011 Nagrodę Pokoju i Wolności „*Pacem in Terris*”. W latach 2006-08 był przewodniczącym episkopatu swego kraju.

9. Włoch MATTEO MARIA ZUPPI, arcybiskup Bolonii, urodził się 11 października 1955 w Rzymie. Ze strony matki jest krewnym kardynała kurialnego Carlo Confalonieriego (1893-1986), b. dziekana Kolegium Kardynalskiego. Święcenia kapłańskie przyjął 9 maja 1981, po czym pracował duszpastersko w swym mieście rodzinnym i na jego przedmieściach. Od 2000 jest ogólnym asystentem kościelnym rzymskiej Wspólnoty św. Idziego (Sant'Egidio). W 1990 wraz z jej członkami brał udział w rozmowach pokojowych w Mozambiku, które doprowadziły do podpisania 4 października 1992 układu kończącego wieloletnią wojnę w tym kraju. 31 stycznia Benedykt XVI mianował go biskupem pomocniczym w Rzymie (sakrę nominat przyjął 14 kwietnia tegoż roku w bazylice św. Jana na Lateranie). Stamtąd Franciszek przeniósł go na stolicę arcybiskupią w Bolonii, którą zajmuje do dzisiaj. Jest jednym z tych stosunkowo młodych hierarchów, którzy czasami sprawują liturgie „*trydencką*” (przedsoborową).

10. Hiszpan CRISTÓBAL LÓPEZ ROMERO SDB, arcybiskup Rabatu, urodził się 19 maja 1952 w mieście Vélez-Rubio w Andaluzji. Jeszcze gdy był małym dzieckiem, cała rodzina przeniosła się do Badalony w Katalonii, gdzie rozpoczął naukę w szkole salezjańskiej, po czym wstąpił do tego zgromadzenia w nim 19 maja 1979 przyjął święcenia kapłańskie. Oprócz teologii ma za sobą studia dziennikarskie. W 1984 wyjechał na misje do Paragwaju, gdzie spędził 18 lat, w tym w latach 1994-2000 był tam prowincjałem salezjanów; pełnił też szereg innych kierowniczych stanowisk w tamtejszym Kościele. W latach 2003-10 pracował duszpastersko w Maroku, w placówkach swego zgromadzenia w Kenitrze i Rabacie, po czym ponownie znalazł się w Ameryce Południowej, tym razem w Boliwii, gdzie w latach 2011-14 był prowincjałem salezjanów, potem wrócił do Hiszpanii i tam w latach 2014-17 był przełożonym jednej z prowincji. 29 grudnia 2017 Franciszek, wykorzystując jego znajomość Maroka, mianował go arcybiskupem Rabatu; sakry biskupiej udzielił mu 10 marca 2018 arcybiskup Barcelony, kard. Juan José Omella Omella.

KARDYNAŁOWIE - NIEELEKTORZY

1. Anglik MICHAEL LOUIS FITZGERALD MAfr, emerytowany dyplomata i kurialista, urodził się 17 sierpnia 1937 w Walsall koło Birmingham. Pragnąc od dziecka zostać misjonarzem wstąpił do Zgromadzenia Misjonarzy Afryki (tzw. ojców białych) i w nim 3 lutego 1961 przyjął święcenia kapłańskie. Ma za sobą studia orientalistyczne (język i literatura arabska) w Rzymie i w Tunezji. Czas jego pobytu w Rzymie zbiegł się z Soborem Watykańskim II, podczas którego miał okazję słuchania wykładów czołowych teologów. Jako misjonarz i wykładowca spędził dużą część lat siedemdziesiątych w Afryce (Uganda, Sudan), ale też był konsultorem w ówczesnym Sekretariacie dla Niechrześcijan, dzisiejszej Papieskiej Radzie ds. Dialogu Międzyreligijnego. W latach 1980-86 pracował w centralnym zarządzie swego zgromadzenia. W styczniu 1987 Jan Paweł II mianował go sekretarzem wspomnianej Papieskiej Rady a 16 grudnia 1991 wyniósł go do godności biskupa tytularnego, udzielając mu osobiście sakry 6 stycznia 1992. 1 października 2002 M. Fitzgerald został przewodniczącym tejże Rady, otrzymując tytuł arcybiskupa. 15 lutego 2006 Benedykt XVI powołał go na stanowisko nuncjusza w Egipcie i delegata przy Lidze Arabskiej. Stanowisko to piastował do października 2012, po czym zamieszkał w domu swego zgromadzenia w Jerozolimie. Obecnie przebywa we wspólnocie Ojców w Liverpool'u.

2. Litwin SIGITAS TAMKEVIČIUS SI, arcybiskup-senior Kowna, urodził się 7 listopada 1938 w miejscowości Gudonys na dzisiejszym pograniczu polsko-litewskim. Po ukończeniu jedyne w owym czasie na Litwie seminarium duchownego w Kownie przyjął 18 kwietnia 1962 święcenia kapłańskie, po czym do 1969 pracował jako wikariusz w zachodniej części kraju. W 1968 wstąpił potajemnie do zakazanego wówczas w ZSRR zakonu jezuitów. Jednocześnie angażował się w działalność na rzecz wolności religijnej i wyzwolenia Litwy spod okupacji sowieckiej, za co przez rok (do 1970) nie mógł wykonywać swej posługi duchownej i musiał pracować jako robotnik. Po cofnięciu tego zakazu znów działał jako kapłan. W 1972 był jednym z pomysłodawców i pierwszym redaktorem naczelnym „*Kroniki Kościoła Katolickiego na Litwie*”. W 1975 został proboszczem w Kybartai. W listopadzie 1978 był współzałożycielem Katolickiego Komitetu Obrony Praw Wierzących, za co w 1983 skazano go na 6 lat łagrów i 4 lata zesłania. Wolność odzyskał w 1989 i w rok później został rektorem seminarium w Kownie. 8 maja 1991 Jan Paweł II mianował go biskupem pomocniczym archidiecezji kowieńskiej (sakrę przyjął w 11 dni później). 4 maja 1996 papież powołał go na arcybiskupa kowieńskiego. W latach 1999-2002 i 2005-14 przewodniczył Konferencji Biskupów Litwy. Z urzędu arcybiskupa ustąpił 11 lipca 2015.

3. Włoch EUGENIO DAL CORSO PSDP, biskup-senior Bengueli w Angoli, urodził się 16 maja 1939 w Lago di Valpantena di Grezzana koło Werony. Święcenia kapłańskie w Zgromadzeniu Ubogich Sług Opatrzności Bożej przyjął 17 lipca 1963, po czym uzupełniał studia w Rzymie a następnie pracował duszpastersko w Weronie i Neapolu. W 1975 rozpoczął posługę duszpasterską w Argentynie, a następnie po 11 latach wyjechał do Angoli i tam w stolicy – Luandzie posługiwał wśród najsłabszych i najuboższych. 15 grudnia 1995 Jan Paweł II mianował go biskupem koadiutorem Saurimo (sakra - 3 marca 1996), a równo miesiąc później objął rządy w tej diecezji jako jej ordynariusz. Stamtąd Benedykt XVI przeniósł go 18 lutego 2008 na urząd biskupa Bengueli, który pełnił do 26 marca 2018.

KAI

KARDYNAŁOWIE – NAJBLIŻSI WSPÓŁPRACOWNICY PAPIEŻA

Ogłoszona przez papieża Franciszka dnia 1 września 2019 roku zapowiedź zwołania jego szóstego konsystorza, na którym mianował on 13 nowych kardynałów, jest okazją do przypomnienia dziejów i miejsca tej godności w hierarchicznej strukturze Kościoła katolickiego. Od razu zaznaczmy, że po tej decyzji papieskiej, obecnie Kolegium Kardynalskie liczy 228 członków, w tym 128 uprawnionych do udziału w konklawe, gdyby do niego doszło obecnie, a więc formalnie przekracza to ustanowioną jeszcze przez Pawła VI górną granicę 120. elektorów.

POCZĄTKI

Instytucja kardynatu w Kościele (tylko zachodnim, gdyż na Wschodzie jest ona nieznana) sięga korzeniami początków chrześcijaństwa (co najmniej IV wieku), przechodząc w ciągu wieków wiele poważnych zmian. Pierwsza wzmianka o kardynałach (choć w nieco innym znaczeniu niż obecnie) pochodzi z czasów Aleksandra I (105-15), ale według papieża Zachariasza (741-52), jako pierwszy terminu tego użył Sylwester I (314-35), mówiąc o „*presbyteri et diaconi cardinales*” – kapłanach i diakonach kardynalnych (czyli głównych).

Początkowo słowo to odnosiło się do duchownych „*przydzielonych*” (lub włączonych – *incardinati*) do jednego z 25 kościołów rzymskich oraz 7 (później 14) diakonii regionalnych, 6 – diakonii palatyńskich i 7 biskupstw podmiejskich; później zaczęło oznaczać niektóre ważniejsze świątynie innych większych miast Italii (Mediolanu, Neapolu, Rawenny i kilku innych), jak również poza Półwyspem Apenińskim, np. w Kolonii, Trewirze, Magdeburgu, Santiago de Compostela, Konstantynopolu. Pod koniec pierwszego tysiąclecia kardynałami nazywano już tylko niektórych wyższych duchownych z Rzymu i najbliższych jego okolic, pozostających w najbliższym otoczeniu swego biskupa – papieża.

W tym pierwszym okresie kardynałami bywali zarówno diakoni, jak i kapłani, a z czasem także biskupi. Ci ostatni pojawili się wtedy, gdy papieże zaczęli zwoływać do Rzymu biskupów z okolicznych miejscowości – tzw. *episcopi cardinales*; było ich początkowo 7, a od XII wieku – 6. Od 26 czerwca 2018, na mocy specjalnego rozporządzenia (*rescriptum*) Franciszka, kardynałów-biskupów jest 14.

Ten dawny podział utrzymał się do dzisiaj w postaci trzech kategorii kardynałów: biskupów, prezbiterów (kapłanów) i diakonów. Przeważają, i to zdecydowanie, kardynałowie-prezbiterzy.

WZROST ROLI KARDYNAŁÓW

Rola kardynałów zaczęła wzrastać, począwszy od połowy XI wieku. 6 grudnia 1058 roku po raz pierwszy wyłącznie oni wybrali w Sienie kolejnego papieża – Gerharda z Burgundii, który przyjął imię Mikołaj II (na ogół za datę wyboru uważa się 24 stycznia następnego roku, gdyż dopiero wtedy mógł on objąć Tron św. Piotra w Rzymie po usunięciu z miasta innego kandydata do tego urzędu – Benedykta X). Do tego czasu biskupów Rzymu wybierał teoretycznie miejscowy lud, reprezentowany przez swych biskupów i księży, nierzadko pod naciskiem władców świeckich, przede wszystkim cesarzy niemieckich. Tenże

papież wkrótce po swym wyborze wydał konstytucję apostolską „*In Nomine Domini*”, w której potwierdzał wyłączne prawo sześciu kardynałów-biskupów do wybierania papieża.

Po raz pierwszy natomiast w wyborze papieża, czyli (według nieco późniejszego określenia) w konklawe, wzięli udział kardynałowie wszystkich trzech kategorii w 1130 roku, gdy wybrano Innocentego II. W 1179 roku. III Sobór Laterański postanowił, że odtąd tylko kardynałowie mogą wybierać papieża i że dla ważności wyboru potrzeba co najmniej dwóch trzecich głosów. Potwierdził to konstytucją „*Licet de vitanda discordia*” Aleksander III (1159-81). Stopniowo też tylko spośród nich mogli być wybierani kolejni papieże. Ostatnim biskupem Rzymu, nie-kardynałem, był Urban VI (1378-89) – pierwszy papież, wybrany po zakończeniu tzw. niewoli awiniońskiej.

Grzegorz X (1271-76) zarządził w 1274 roku (konstytucja „*Ubi periculum*”), że kardynałowie muszą się zebrać na konklawe w celu wybrania następcy zmarłego papieża najpóźniej dziesiątego dnia po jego śmierci. Termin ten obowiązywał bez większych zmian przez wiele stuleci, aż Paweł VI w 1970 roku zmienił ten okres na co najmniej 15, ale nie dłużej niż 20 dni.

Jeśli w pierwszych wiekach kardynałami byli w praktyce wyłącznie duchowni rzymscy, potem z innych miast włoskich, to w drugim tysiącleciu skład narodowy tego gremium zaczął się poszerzać i coraz bardziej wzrastał w nim udział duchowieństwa spoza Rzymu i Italii – po raz pierwszy biskupi spoza obszaru dzisiejszych Włoch stali się kardynałami u schyłku XII wieku (po śmierci Aleksandra III w 1181 roku).

POWSTAJE KOLEGIUM KARDYNAŁSKIE

W 1150 roku powstało Kolegium Kardynalskie, którego dziekanem, czyli honorowym przewodniczącym, jest do dzisiaj każdorazowy kardynał-biskup Ostii (jest to jedno ze wspomnianych 6 biskupstw podrzymskich, których rządcy mieli tytuł kardynałów-biskupów). Mniej więcej od tegoż czasu, czyli od drugiej połowy XII wieku kardynałowie poprzedzali w hierarchii biskupów i arcybiskupów, a od bulli „*Non mediocri*” Eugeniusza IV z 1439 roku – także patriarchów. Trzeba też pamiętać, że nawet jeśli zostawali nimi zwykli księża (nie biskupi), mieli oni z urzędu prawo głosu na soborach.

W ciągu wieków zmieniała się liczebność Kolegium. W średniowieczu najwyższa liczba jego członków doszła do 52 (w tym 6 biskupów, 28 prezbiterów i 18 diakonów), na ogół jednak nie przekraczała 30. Sobór w Konstancji (1414-18) orzekł, że Kolegium nie powinno liczyć więcej niż 24 członków, co potwierdził też Sobór w Bazylei (1431-45). W ponad sto lat później Paweł IV (1555-59) podniósł tę liczbę do 70, a jego następca Pius IV (1559-65) zwiększył ją nawet do 76, ostatecznie jednak na długie wieki ustalił liczbę członków Kolegium na 70 wielki reformator Kościoła i właściwy twórca Kurii Rzymskiej – Sykstus V (1585-90) konstytucją „*Postquam verus*” z 3 grudnia 1586 roku. W tym gronie było 6 kardynałów-biskupów, 50 kardynałów-prezbiterów i 14 kardynałów-diakonów.

Pierwszego znacznego wyłomu we wspomnianej liczbie 70, która zresztą i tak rzadko bywała osiągana, dokonał św. Jan XXIII (1958-63). W konklawe, które 28 października 1958 wybrało go na papieża, uczestniczyło tylko 51 kardynałów (3 innych z różnych powodów nie mogło wziąć w nim udziału), ale w chwili jego śmierci było ich już 82. On sam na 5 konsystorzach wyniósł do godności kardynalskiej 52 księży (i trzech „*in pectore*”, których nazwisk nie zdążył jednak ujawnić przed śmiercią),

a w czasie jego pontyfikatu zmarło 22 kardynałów. Tenże papież na mocy motu proprio „*Cum gravissima*” z 15 kwietnia 1962 zarządził, że wszyscy kardynałowie muszą być biskupami, a gdyby któryś z nich nie miał sakry, należy go wyświęcić przed wręczeniem mu oznak godności kardynalskiej.

Jak już wspomniano, honorowym zwierzchnikiem Kolegium jest jego dziekan, którym jest zawsze kardynał-biskup Ostii. Główną jego funkcją jest reprezentowanie Kolegium przed Papieżem (np. w czasie składania mu życzeń okolicznościowych) i zwoływanie konklawe po śmierci Biskupa Rzymu.

Ocenia się, że od chwili utworzenia Kolegium Kardynalskiego do naszych czasów łączna liczba jego członków w ciągu wieków wyniosła ok. 3 tysięcy. Do liczby tej należałoby dodać jeszcze ok. 580 „pre-kardynałów”, tzn. kapłanów, zapisanych w kronikach jako „*cardinales*”, ale jeszcze przed wykształceniem się tej godności w dzisiejszym znaczeniu (w latach 484-1051), ponad 120 „quasi-kardynałów” (w latach 1251-2007), czyli tych, którzy albo nie doczekali się kreacji kardynalskiej, bo zmarli przed otrzymaniem insygniów, albo odmówili przyjęcia tej godności bądź co do których istnieją sprzeczne dane (czy w ogóle zostali nominowani) oraz 180 purpuratów mianowanych przez antypapieży (1058-1447). W tym gronie jest 37 kardynałów polskich (od XV do XXI wieku, ale bez purpuratów polskiego pochodzenia, należących do Kościołów w innych krajach, np. w USA, na Białorusi czy Ukrainie).

REFORMY ŚW. PAWŁA VI

Papież Montini, który w ciągu 15 lat swego pontyfikatu mianował 143 nowych purpuratów (nie licząc kardynała „*in pectore*” Iuliu Hosszu z Rumunii – zob. niżej), wprowadził kilka istotnych zmian i ograniczeń, dotyczących m.in. liczby i wieku kardynałów-elektorów. Najpierw na mocy motu proprio „*Ad Purpuratorum Patrum*” z 11 II 1965 zarządził zrównanie patriarchów z kardynałami w Kolegium. Następnie motu proprio „*Ingravescentem aetatem*” z 21 XI 1970 stanowiło, że kardynałowie powyżej 80. roku życia tracą prawo wyboru papieża oraz wszelkie urzędy i stanowiska w Kurii Rzymskiej i w Państwie Miasta Watykanu.

Oczywiście nie wszyscy zainteresowani przyjęli z zadowoleniem i zrozumieniem te zarządzenia. Wielu uważało, że nie można automatycznie pozbawiać prawa głosowania ludzi, zwykle z bogatym doświadczeniem duszpasterskim, naukowym czy organizacyjnym, tylko z racji ich wieku, jeśli poza tym są sprawni umysłowo i fizycznie. Tymczasem papież chciał swymi przepisami zarówno odmłodzić instytucję kardynalską, zwiększyć jej wydajność i sprawność, jak i zapewnić częstszy niż do tej pory dopływ świeżej krwi do Kolegium. Niezależnie jednak od takich czy innych uwag krytycznych oba rozporządzenia szybko się przyjęły i dziś nikt nie podważa ich zasadności.

I wreszcie na konsystorzu tajnym 5 listopada 1973 Paweł VI zarządził, że liczba kardynałów uprawnionych do udziału w konklawe nie może przekraczać 120. Wszystkie te postanowienia potwierdził Jan Paweł II konstytucją apostolską „*Universi Dominici gregis*” z 22 II 1996 w sprawie wyboru nowego papieża.

PRAWA I PRZYWILEJE KARDYNAŁÓW

Wraz z rozwojem Kościoła i jego rozszerzaniem się na cały świat, rozrastało się także Kolegium Kardynalskie,

zwiększała się liczba jego członków oraz ich skład narodowościowy i geograficzny. Jeśli jeszcze w czasach Piusa XII (1939-58) przewagę mieli w nim Włosi, to obecnie jest ich wprawdzie nadal najwięcej, ale od dawna już nie stanowią oni bezwzględnej większości wśród purpuratów.

Obok udziału w konklawe i możliwości wyboru papieża, kardynałom przysługują szereg innych praw i przywilejów w porównaniu z pozostałymi biskupami, a tym bardziej księżmi. Oto niektóre z nich:

- mają prawo spowiadania, udzielania bierzmowania i święceń na całym świecie bez uzyskiwania zgody biskupa miejsca,
- używają pastorału (o ile są biskupami) w czasie Mszy świętej również bez zgody ordynariusza,
- noszą mitrę w czasie czynności liturgicznych (nawet gdy nie są biskupami),
- w czasie Mszy świętej sprawowanej przez papieża pełnią funkcje diakonów (zamiast koncelebrowania kardynałowie-diakoni nie zakładają wtedy ornatu, ale dalmatykę, nosząc jednak mitrę),
- idą w procesji, w której niesie się Najświętszy Sakrament, zawsze za baldachimem, chyba że przewodniczy jej papież,
- są obywatelami Państwa Watykańskiego,
- jeśli z jakichś powodów muszą składać zeznania przed sądem, mogą to czynić w miejscu przez siebie wskazanym (np. w swym mieszkaniu lub miejscu pracy),
- tylko papież może ich sądzić i pozbawić urzędu, gdyby zaszła taka potrzeba.

Dla podkreślenia więzi z Ojcem Świętym i Kurią wszyscy kardynałowie, a więc nie tylko kurialni, mają swe kościoły tytularne w Rzymie (zob. poniżej), a także są członkami kongregacji, papieskich rad i innych centralnych instytucji watykańskich. Nie dotyczy to patriarchów katolickich Kościołów wschodnich, którzy z chwilą włączenia ich do Kolegium Kardynalskiego zachowują swe stolice patriarchsze. Przywilejem, ale i obowiązkiem kardynałów, zarówno tych, którzy na stałe mieszkają w Rzymie, jak i tych przebywających w swych diecezjach poza nim, jest przybywanie do Watykanu na każde wezwanie papieża, a zwłaszcza po jego śmierci lub ustąpieniu – na konklawe w celu wybrania jego następcy.

KONSYSTORZE

Kardynałów powołuje Papież na konsystorzu. Jest to – najogólniej mówiąc – zgromadzenie kardynałów, obecnych w Rzymie, zwoływane przez Ojca Świętego i obradujące pod jego przewodnictwem.

Najwcześniejsze jego ślady pochodzą z czasów pontyfikatu Leona IV (847-55), który w ten sposób, tzn. przez zgromadzenie kardynałów, zastąpił dotychczasowe synody duchowieństwa rzymskiego wszystkich szczebli. Początkowo forum to zbierało się dość regularnie kilka razy w tygodniu. Od XI stulecia jest już ustabilizowanym organem doradczym papieża, wspierającym go w rządzeniu Kościołem. Za pontyfikatu Aleksandra III (1159-81) zbierało się raz na miesiąc, a za Innocentego III (1198-1216) – nawet trzy razy w tygodniu. Pełniło ono wówczas w pewnym stopniu tę rolę, jaką później przejęły różne instytucje Kurii Rzymskiej, toteż gdy Sykstus V powołał ją do życia w 1588, rola konsystorza znacznie zmalała i bywał on zwoływany przez papieży znacznie rzadziej.

Konsystorze w zdecydowanej większości przypadków zbierały się w rezydencjach papieskich, a po 1870 roku już tylko w Watykanie. Ale kilka ich odbyło się też poza

Rzymem, np. w 1849 Pius IX zwołał go do Gaety, a nawet poza Włochami: w 1782 w Wiedniu i w 1804 – w Paryżu. Były to jednak sytuacje wyjątkowe, spowodowane okolicznościami zewnętrznymi, gdy papież nie mogli urzędować w swych siedzibach.

W dawnym (obowiązującym do 25 I 1983) Kodeksie Prawa Kanonicznego (KPK) istniały 3 rodzaje konsystorzów: tajny, półpubliczny i publiczny, ale najnowszy KPK uznaje tylko dwa: zwyczajny i nadzwyczajny. W tym pierwszym biorą udział wszyscy kardynałowie, a przynajmniej ci, którzy w chwili zwołania go przez papieża znajdują się w Rzymie. Podczas niego pod przewodnictwem Ojca Świętego purpuraci omawiają niektóre ważne zagadnienia życia kościelnego, zatwierdzają dekrety beatyfikacyjne i kanonizacyjne itp. Posiedzenia te zwykle są tajne, tzn. uczestniczą w nich tylko papież i kardynałowie. Ale w pewnych sytuacjach, gdy chodzi o jakieś szczególnie doniosłe wydarzenia (np. ważne rocznice czy kanonizacje), mogą być na nie zaproszeni także biskupi, przedstawiciele zakonów czy państw. Również na konsystorzach zwyczajnych papież wręcza nowym kardynałom oznaki ich godności.

Konsystorz nadzwyczajny zwołuje papież także dla przedyskutowania najważniejszych, bieżących spraw Kościoła i winni wziąć w nim udział wszyscy kardynałowie (chyba że z jakichś względów, np. choroby lub prześladowań politycznych jest to niemożliwe), niezależnie od wieku i pełnionych stanowisk. Na przykład św. Jan Paweł II zwołał w latach 1979-2001 do Watykanu 6 takich zgromadzeń, w których uczestniczyło od 92 (1982) do 155 purpuratów (2001) i omawiano na nich takie zagadnienia jak np. struktura i reforma Kurii Rzymskiej, sprawy finansowe czy przygotowania do Wielkiego Jubileuszu 2000. Papież nie musi oczywiście zasięgać rady kardynałów, gdyż jest całkowicie niezależny w swych decyzjach, niemniej jednak jeśli uzna to za celowe, a nawet konieczne, zwołuje takie posiedzenie.

Zapowiadając 4 stycznia 2015 drugi swój konsystorz i ujawniając nazwiska swych „wybrańców”, Franciszek ogłosił, że 14 lutego włączy ich w skład Kolegium i na jutro będzie sprawował z nimi uroczystą konsekrację Mszę świętą; wcześniej zaś – 12 i 13 tegoż miesiąca zwoła konsystorz z udziałem wszystkich purpuratów, łącznie z nominatami, dla omówienia wytycznych i propozycji dotyczących reformy Kurii Rzymskiej.

PRZEBIEG CEREMONII KREOWANIA NOWYCH KARDYNAŁÓW

Na początku uroczystości kardynał-nominat – pierwszy na liście, wymienionej przez Ojca Świętego – w imieniu pozostałych nowo mianowanych składa mu wyrazy hołdu i wdzięczności. Następnie przemawia papież, po czym rozpoczyna się właściwy obrzęd. Ojciec Święty odczytuje formułę nominacji, wymieniając po kolei nazwiska nowych purpuratów oraz ogłaszając, do której kategorii (prezbiterów bądź diakonów; kardynałowie-biskupi stają się nimi, przechodząc – według określonego porządku – z kategorii prezbiterów i są to wyłącznie purpuraci kurialni) każdy z nich zostaje włączony. Nowo mianowani składają wyznanie wiary i wypowiadają rotę ślubowania, po czym zbliżają się po kolei do papieża, klękają i przyjmują od niego bullę nominacyjną z podaniem tytułu przyznanego każdemu z nich kościoła rzymskiego oraz pierścień, piuskę i biret w kolorze czerwonym (purpurowym). Wymieniają znak pokoju z papieżem a także z pozostałymi obecnymi tam kardynałami. Uroczystość kończy się wspólnym

odmówieniem Modlitwy Pańskiej.

Zdarzają się jednak wyjątki, gdy nominaci z jakichś powodów, najczęściej zdrowotnych lub ze względu na wiek, nie mogą uczestniczyć w konsystorzu. Ostatnio było tak z dwoma nominatami. Najpierw był to sędziwy arcybiskup Loris Capovilla, dawny sekretarz św. Jana XXIII, mianowany kardynałem przez Franciszka 22 lutego 2014, gdy liczył już ponad 98 lat. Czerwony biret i inne oznaki godności kardynalskiej wręczył mu w kilka dni później w jego domu w Sotto il Monte (miejscu urodzenia papieża Roncallego) dziekan Kolegium kard. Angelo Sodano. Podobnie było z równie wiekowym kard. José Pimiento Rodríguezem z Kolumbii, który kardynałem został 14 lutego 2015 w wieku 96 lat i również nie mógł on przybyć do Watykanu i insygnia kardynalskie otrzymał u siebie.

Ciekawy przypadek był z kard. Giuseppe A. Roncallim, późniejszym papieżem Janem XXIII. Gdy w styczniu 1953 Pius XII ogłosił, że mianuje go kardynałem, był on nuncjuszem we Francji a w owym czasie, zgodnie z prastarym zwyczajem i przywilejem, władcy tego państwa (podobnie jak kilku innych krajów katolickich: Włoch, Hiszpanii i Portugalii) mieli prawo nakładania biretów nowym kardynałom, przebywającym na ich obszarze. Skorzystał z tego uprawnienia ówczesny prezydent Francji Vincent Auriol, zresztą socjalista, i to on „udekorował” przyszłego papieża kapeluszem kardynalskim. Również nuncjusz we Włoszech abp Giuseppe Fietta przyjął insygnia kardynalskie od prezydenta Giovanniego Gronchiego. Podobnie postępowali gen. F. Franco w Hiszpanii i prezydent Portugalii, wręczając birety nuncjuszom w swych krajach, mianowanym kardynałami. Uprawnienia te zniósł dopiero na początku swego pontyfikatu Paweł VI.

Czerwień jest oznaką godności kardynalskiej i symbolizuje życie całkowicie oddane w służbę Kościołowi aż do przelewu krwi, jeśli zajdzie taka potrzeba. A otrzymany tytuł lub diakonia kościelna w Wiecznym Mieście ma podkreślać rzymskie korzenie instytucji kardynatu i związków kardynałów z tym miejscem. Nie dotyczy to – jak wspomniano – kardynałów-patriarchów katolickich Kościołów wschodnich, którzy nie otrzymują kościołów rzymskich, lecz pozostają przy swych tytułach patriarchalnych.

Czerwień, oznaczająca męczeństwo, nie zawsze jest tylko symbolem. W XX wieku trzech kardynałów przypłaciło życiem swe posługiwanie dla Kościoła: arcybiskup Saragossy Juan Soldevilla y Romero zginął tamże 4 VI 1923 jako ofiara zamieszek o podłożu społecznym, Émile Biayenda z Brazzaville w Kongu został zamordowany w 23 III 1977 w tym mieście w wyniku walk plemiennych a Juana Posadasa Ocampo z Guadalajary zastrzelili 24 V 1993 roku na lotnisku w stolicy Meksyku członkowie mafii narkotykowej, których ostro potępiał.

KARDYNAŁOWIE „IN PECTORE”

Papież, podając do publicznej wiadomości nazwiska mianowanych przez siebie kardynałów, może jednocześnie zastrzec, że niektórych nazwisk nie ujawni i zapowiada jedynie, że nosi je „w sercu” – „in pectore”. Najczęściej chodzi tu o duchownych z krajów, w których Kościół jest prześladowany i w których decyzja papieska mogłaby ściągnąć na potencjalnego kardynała różne represje. Gdy tylko sytuacja na to pozwoli, papież ujawnia wtedy owe „tajne” nazwiska. Tak było np. z chińskim kardynałem, zmarłym w 2000 roku emerytowanym arcybiskupem

Szanghaju Ignatiusem Gong Ping-meiem. Ojciec Święty mianował go kardynałem już na swym 1. konsystorzu w 1979 roku, ale ze względu na twarde stanowisko antykościelne władz chińskich nie mógł ogłosić jego nazwiska. Uczynił to dopiero wtedy, gdy po kilku latach, w wyniku rozmów z rządem w Pekinie, hierarcha opuścił swój kraj i znalazł się na emigracji w USA. Na konsystorzu w 1991 roku prawie 90-letni wówczas kapłan mógł otrzymać biret kardynalski.

Ale nie zawsze tak się dzieje – np. Jan XXIII nie zdążył ogłosić nazwisk trzech kapłanów, których mianował kardynałami „*in pectore*” 28 marca 1960 roku. A Paweł VI na najliczniejszym w XX wieku konsystorzu 28 IV 1969, podczas którego kreował 34 kardynałów, zapowiedział, że dwa nazwiska zachowuje „*w sercu*”. Ujawnił je na następnym konsystorzu, 5 III 1973, ale tylko jeden z nowych kardynałów – Czech ks. Štěpán Trochta – mógł otrzymać insygnia, drugi bowiem – greckokatolicki władca rumuński Iuliu Hossu – zmarł w 1970 roku.

Papież-Polak ujawnił dwa nazwiska noszone „*w sercu*” 28 stycznia 2001 roku – w tydzień po zapowiedzi konsystorza, a jednocześnie wymienił pięć dodatkowych nazwisk biskupów, których włączył do Kolegium na konsystorzu 21 lutego. Nigdy natomiast nie poznamy nazwiska kardynała „*in pectore*”, o którym Jan Paweł II wspominał podczas swego ostatniego konsystorza w 2003 roku.

Dodajmy jeszcze, że od 1630 kardynałom przysługuje tytuł „*Eminencja*”, a w czasach, gdy powszechnie panował ustrój monarchiczny, mieli oni rangę równą książętom i do dzisiaj bywają nazywani „*książętami Kościoła*”. Jednym ze śladów tamtych praktyk jest zachowany do dzisiaj zwyczaj umieszczania słowa „*kardynał*” między imieniem a nazwiskiem danego hierarchy, jak to się dzieje z tytułaturą książęcą (Stefan kardynał Wyszyński jak Adam książę Czartoryski).

TROCHĘ LICZB

W XX wieku papieże zwołali, poczynawszy od 1903 roku, a kończąc na 1998 – łącznie 49 konsystorzy, na których powołali do Kolegium Kardynalskiego 572 kapłanów (nie licząc trzech nie ujawnionych nominacji „*in pectore*” Jana XXIII). Pochodzili oni z 79 krajów, najwięcej z Włoch – 196; z Polski było ich 14. Jednocześnie należy pamiętać, że Leon XIII (1878-1903), którego pontyfikat „*zahaczył*” o pierwsze lata XX wieku, zwołał w latach 1901 i 1903 dwa konsystorze (ten drugi na pół roku przed śmiercią), na których obdarzył godnością kardynalską łącznie 17 kapłanów. Tak więc rzeczywista liczba księży, mianowanych kardynałami w minionym stuleciu, wynosi 589.

Najwięcej konsystorzy w dwóch ostatnich stuleciach (i prawdopodobnie w ogóle w historii, zważywszy na znacznie mniejszą liczbę kardynałów w przeszłości) zwołał Leon XIII (1878-1903) – 27, a ogłosił na nich 147 kardynałów, na drugim miejscu jest jego bezpośredni poprzednik – bł. Pius IX, który w ciągu najdłuższego pontyfikatu w dziejach Kościoła (nie licząc św. Piotra, który miał kierować Kościołem 34 lata) – 1846-78 – zwołał 23 konsystorze, na których wyniósł do godności kardynalskiej 123 księży. W minionym stuleciu „*rekordzista*” był Pius XI (1922-39) – 17 konsystorzy i 76 kardynałów. Ale były to dość osobliwe zgromadzenia: Papież zwoływał je często, nierzadko po dwa razy w roku (np. w latach 1923, 1925, 1926 i 1927) i mianował na nich zwykle po 2 kardynałów, a raz nawet tylko jednego:

15 VII 1929 powołał do Kolegium Kardynalskiego późniejszego błogosławionego arcybiskupa Mediolanu Alfreda Ildefonsa Schustera.

Przeciwnieństwem tych „*rekordzistów*” był Pius XII (1939-58), który w czasie swych długich, prawie 19,5-letnich rządów w Kościele zwołał tylko dwa konsystorze, na których mianował kardynałami 56 księży. Na obu znaleźli się wśród nich Polacy: 18 II 1946 – metropolita krakowski książę arcybiskup Adam Sapieha, a 12 I 1953 – późniejszy Prymas Tysiąclecia Stefan Wyszyński (który kapelusze kardynalski odebrał dopiero 18 maja 1957 roku, w pół roku po wyjściu z więzienia). Inny kreowany wówczas kardynał, Chorwat bł. Alojzije Stepinac (1898-1960) w ogóle nie mógł wyjechać do Rzymu po swe insygnia i zmarł 10 II 1960 jako swego rodzaju „*kardynał tytularny*”. A jeszcze inny nominat – patriarcha Wenecji Carlo Agostini zmarł 28 XII 1952 – na dwa tygodnie przed wręczeniem insygniów kardynalskich.

Podobnie zdarzało się też przy okazji konsystorzy, zwołanych przez Jana Pawła II i Benedykta XVI. Wielki teolog szwajcarski ks. Urs von Balthasar zmarł na dwa dni przed konsystorzem w 1988 roku, a w 10 lat później chorwacki arcybiskup Josip Uhač odszedł do wieczności jeszcze przed papieską zapowiedzią nowych nominacji. 16 X 2007, w przededniu ogłoszenia przez Benedykta XVI decyzji o nowym konsystorzu, zmarł biskup-senior diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej Ignacy L. Jeż – jego także niektórzy umieszczają w wykazie kardynałów tego pontyfikatu.

Najmłodszym kardynałem w XX wieku był arcybiskup Pragi w latach 1899-1916 (później Ołomuńca) Lev (Leon) Skrbenský z Hřístě (1863-1938), który otrzymał kapelusz kardynalski 15 kwietnia 1901, w wieku niespełna 38 lat. Na drugim biegunie są Włoch Domenico Bartolucci, który w chwili mianowania go kardynałem przez Benedykta XVI – 20 listopada 2010 liczył 93 lata (7 V 1917-11 XI 2013) i Albańczyk Mikel Koliqi (1902-97), który został pierwszym kardynałem w dziejach swego narodu 26 listopada 1994, gdy miał 92 lata. Jeszcze starszy – ale to już w XXI w. – był emerytowany arcybiskup Chieti, b. sekretarz osobisty św. Jana XXIII Loris Francesco Capovilla (14 X 1915-26 V 2016), który w chwili kreowania go kardynałem przez obecnego papieża 22 lutego 2014 miał ponad 98 lat (zmarł w wieku ponad 100 lat).

KOLEGIUM KARDYNALSKIE DZISIAJ

W dniu 31 VIII 2019 było 118 purpuratów, mających prawa wyborcze, 19 powołał do Kolegium Kardynalskiego św. Jan Paweł II, 42 – Benedykt XVI i 57 – Franciszek a wśród 97 kardynałów-nieelektorów jest 52 mianowanych przez papieża-Polaka, 30 – przez jego następcę i 15 – przez Franciszka;

Najstarszymi wiekowo kardynałami są obecnie Kolumbijczyk José Pimiento Rodríguez (ur. 18 II 1919) oraz dwaj Francuzi – Roger Etchegaray (25 IX 1922) i Albert Vanhoye SI (24 VII 1923), najmłodszymi zaś Środkowoafrykańczyk Dieudonné Nzapalainga (ur. 14 III 1967), Polak Konrad Krajewski (ur. 25 XI 1963) i Tongańczyk Soane Patita Paini Mafi (ur. 19 XII 1961). Najdłuższy staż w Kolegium ma obecnie kard. R. Etchegaray, mianowany kardynałem 30 czerwca 1979. Ponadto należy pamiętać, że Benedykta XVI mianował kardynałem Paweł VI dnia 27 VI 1977 a Franciszka – św. Jan Paweł II w dniu 21 II 2001.

KRZYSZTOF GOĘBIOWSKI - KAI

OJCIEC ŚWIĘTY FRANCISZEK I JEGO NOWI KARDYNAŁOWIE ANNO DOMINI 2019

Watykan, Bazylika św. Piotra, 5 października 2019. Papież Franciszek wraz z nowymi trzynastoma kardynałami przed sławetną „Pietą” Michała Anioła.

STRONA INTERNETOWA NASZEJ PARAFII: www.parafia.i3k.pl

NUMER KONTA PARAFIALNEGO Parafia św. Bartłomieja Apostoła w Mierzeszynie
PL34833500030303243720000001 Kod BIC/SWIFT: GBWCPLPP
Bank Spółdzielczy w Pruszczu Gdańskim Oddział Trąbki Wielkie

U ŚW. BARTŁOMIEJA W MIERZESZYNIE – Gazeta Parafii św. Bartłomieja Apostoła w Mierzeszynie.
Pismo przeznaczone jest wyłącznie do użytku wewnętrznego członków wspólnoty parafialnej w Mierzeszynie.
Redaktor naczelny: ks. Andrzej Sowiński, zastępca red. naczelnego: Irena Krzemińska, red. techniczny: Franciszek Sowiński.
Wydawca: Parafia św. Bartłomieja Apostoła, ul. Wolności 17, 83-041 MIERZESZYN, tel. (0048) 58 682 81 78,
e-mail: mierzeszyn@diecezja.gda.pl Cena: dobrowolna ofiara, liczymy także na sponsorów gazety.